

Nakaz ochrony przed przemocą domową – przegląd systematyczny

Christopher Dowling, Anthony Morgan,
Shann Hulme, Matthew Manning, Gabriel Wong

W przypadkach przemocy domowej często stosowanym środkiem prawnym jest nakaz ochrony mający na celu uchronienie ofiary przed dalszą wiktyimizacją.

W artykule opisano systematyczny przegląd badań dotyczących stosowania i skuteczności nakazu ochrony, dokonany przy użyciu modelu EMMIE (efektywność, mechanizmy, moderatory, realizacja i rentowność ekonomiczna). Przeprowadzono metaanalizę, aby ocenić całościowy wpływ nakazów ochrony. Zastosowano również syntezę narracyjną w celu zbadania mechanizmów i moderatorów skuteczności tego środka prawnego, jego realizacji i rentowności ekonomicznej.

Nakazy ochrony okazały się związane z niewielkim, ale istotnym statystycznie spadkiem nasilenia przemocy domowej. W określonych okolicznościach (m.in. wtedy, gdy ofiara ma mniej powiązań ze sprawcą i jest bardziej niezależna) wydają się one bardziej skuteczne, w innych (np. w przypadku sprawców, którzy w przeszłości popełniali przestępstwa, dopuszczali się przemocy i mieli problemy ze zdrowiem psychicznym) – mniej.

Policja odgrywa decydującą rolę w zapobieganiu i przerywaniu przemocy domowej. Chociaż część przypadków przemocy domowej w Australii nie zostaje zgłoszona, to ok. 1/3 wszystkich sprawców ściganych przez policję ma na koncie co najmniej jedno przestępstwo przemocy w rodzinie i przemocy domowej (Australian Bureau of Statistics [ABS], 2017). Od lat 80. XX w. na policję wywierana jest presja, aby brała na siebie większą odpowiedzialność za skuteczne reagowanie na przemoc domową i zapewnianie ofiarom doraźnej ochrony – na ogół przez aresztowanie sprawcy. W konsekwencji duża część badań dotyczących działań policji w przypadkach przemocy domowej (zwłaszcza badań amerykańskich) koncentruje się na skuteczności aresztu w zapobieganiu kolejnym incydentom (np. Berk, Campbell, Klap, Western, 1992).

W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat byliśmy również świadkami upowszechnienia się dodatkowych narzędzi policyjnych i prawnych, które mają zapewniać ofiarom przemocy domowej ochronę w długiej perspektywie czasowej (np. Crime and Misconduct Commission [CMC], 2005; Department of Social Services, 2010; Domestic Violence Legislation Working Group, 1999; New South Wales Ombudsman, 2006; Victorian Auditor-General's Office, 2009). Należy do nich nakaz ochrony przed przemocą domową (*protection order*). Ten środek, stosowany pod różnymi nazwami (np. *Apprehended Violence Order, Family or Domestic Violence Restraining Order, Family Violence Intervention Order*) i mający zróżnicowany zakres w zależności od jurysdykcji (Jeffries, Bond, Field, 2013; Wilcox 2010), ma na celu zapobieganie dalszym incydentom przemocy domowej poprzez ograniczenie kontaktu sprawców z ofiarami.

Chociaż nakazy ochrony na ogół są wydawane w postępowaniu cywilnym, to za ich egzekwowanie odpowiada policja. Oczekuje się też, że ich łamanie będzie ścigane jako przestępstwo. Policja może również wnioskować do sądu w imieniu ofiary o wydanie takiego nakazu, a w niektórych systemach prawnych samodzielnie wydać krótkoterminowy (doraźny) nakaz ochrony. Ofiary mogą też same składać wnioski o wydanie takiego nakazu. Przeprowadzono wiele badań dotyczących realizacji i skuteczności nakazów ochrony w odniesieniu do ponownych aktów przemocy domowej (rewiktylizacji), w tym kilka badań quasi-eksperymentalnych dotyczących ich efektu prewencyjnego.

W niniejszym artykule przedstawimy systematyczny przegląd tych badań. Pod pewnymi względami stanowi on rozwinięcie poprzednich, szeroko zakrojonych analiz systematycznych (Benitez, McNiel, Binder, 2010; Taylor, Ibrahim, Wakefield, Finn, 2015). Po pierwsze, zastosowano w nim model EMMIE – narzędzie do oceny danych dotyczących interwencji, które wykracza poza analizę jej ogólnej skuteczności (Johnson, Tilley, Bowers, 2015). Model ten, oparty na zasadach realistycznej ewaluacji i syntezy danych (Pawson, 2002; Pawson, Tilley, 1997), sprzyja szczególnie głębszej analizie tego, w jaki sposób, wobec kogo i w jakich okolicznościach interwencje przynoszą pożądane skutki. Co za tym idzie, po przedstawieniu syntezy danych dotyczących ogólnej skuteczności (*effectiveness*) nakazów ochrony w zapobieganiu ponownej wiktymizacji (dalszym incydentom fizycznej i niefizycznej przemocy domowej) w niniejszym przeglądzie przeanalizowano potencjalne mechanizmy (*mechanisms*) ich skuteczności, moderatory (*moderators*) lub zmienne kontekstowe wpływające na tę skuteczność, wymagania i przeszkody związane z realizacją tych nakazów (*implementation*) oraz ich rentowność ekonomiczną (*economy*). Po drugie, aby ocenić skuteczność nakazów ochrony, przeprowadzono metaanalizy służące

zsyntetyzowaniu danych dotyczących wpływu tego środka prawnego na rozpowszechnienie (prewalencję), częstość występowania i dotkliwość rewiktylizacji doświadczanej przez ofiary przemocy domowej.

METODA

Proces systematycznego wyszukiwania

Niniejsza analiza opiera się na badaniach wyłonionych na potrzeby szerszego przeglądu dotyczącego reagowania policji na przemoc domową (Dowling, Morgan, Boyd, Voce, w przygotowaniu), w którym uwzględniono badania empiryczne dotyczące sześciu aspektów działań policji w reakcji na przemoc domową: rozwój personelu, zgłaszanie przemocy domowej przez ofiary, pierwsza reakcja, zapobieganie rewiktylizacji, czynności dochodzeniowe i stawianie sprawcom zarzutów. Przeszukano 10 baz danych piśmiennictwa i tzw. szarej literatury (publikacji nierecenzowanych) przy użyciu standardowych terminów używanych w każdej tych dziedzin. Następnie przeprowadzono drugie wyszukiwanie w czterech czasopismach naukowych poświęconych działaniom policji. Przeszukano również bibliografię wszystkich recenzowanych opublikowanych w latach 2015–2016 artykułów badawczych, które wyłoniono w trakcie pierwszego wyszukiwania. Badania oceniano na podstawie informacji zawartych w tytule i streszczeniu oraz kwalifikowano do analizy pełnego tekstu, jeśli spełniały następujące kryteria:

- badanie opublikowane w języku angielskim,
- badanie opublikowane w latach 1980–2016,
- wyniki ilościowe lub jakościowe dotyczące realizacji lub efektów co najmniej jednej reakcji policji na przemoc domową,
- badanie przeprowadzone wśród ofiar, sprawców, policjantów lub innych zaangażowanych podmiotów, dotyczące polityki lub ustawodawstwa w Australii, Nowej Zelandii, Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii bądź Kanadzie.

Następnie przeprowadzono analizę pełnych tekstów publikacji, aby zakwalifikować je do ostatecznego przeglądu. Uwzględniono w nim badania, które spełniały następujące kryteria:

- zawierały wystarczające informacje na temat metod badawczych (planu badania, metod doboru próby, strategii zbierania danych);
- nie były zdublowane (w sytuacji, gdy znaleziono wersję recenzowaną i tzw. szarą – nierecenzowaną – tego samego badania, do ostatecznej próby kwalifikowano jedynie tę pierwszą).

Wszystkie badania dotyczące realizacji i wpływu nakazów ochrony, które zidentyfikowano w ramach tego obszernego przeglądu, zostały uwzględnione w niniejszej analizie. Co istotne, ponieważ ów szerzej zakrojony przegląd dotyczył realizacji i efektów reakcji policji na przemoc domową, badania, które koncentrowały się wyłącznie na liczbie wydanych nakazów ochrony (czyli sprawozdania statystyczne), zostały wyłączone z niniejszej analizy.

ANALIZA

Badania uwzględnione w metaanalizie skuteczności nakazów ochrony ograniczają się do badań porównawczych, w których kontrolowano zmienne zakłócające lub zastosowano dopasowanie grupy ofiar, wobec których wydano nakazy ochrony, i grupy, w której nie skorzystano z tego środka prawnego – czyli badań z poziomu trzeciego według klasyfikacji *Maryland Scientific Method Scale* (Farrington, Gottfredson, Sherman, Welsh, 2002). Do tej pory nie prowadzono randomizowanych badań skuteczności nakazów ochrony – badań z losowym doбором uczestników do grupy badanej i kontrolnej – a tylko nieliczni badacze dokonali porównań typu *pre-post* między grupą poddaną interwencji i grupą kontrolną. W związku z tym zdecydowano, aby w niniejszym przeglądzie uwzględnić badania, w których zastosowano dopasowanie grup albo kontrolowano wpływ zmiennych zakłócających. Ujęto w nim badania, które analizowały nakazy ochrony pod względem ich wpływu na rozpowszechnienie (prewalencję) dalszych aktów przemocy domowej, liczbę aktów rewiktymizacji (częstość) i poziom przemocy lub szkód w wypadkach rewiktymizacji (dotkliwość). Uwzględniono zarówno wskaźniki oficjalne (takie jak liczba interwencji policji czy zatrzymań sprawców), jak i miary samoopisowe oparte na relacjach ofiar. Ponadto chociaż niniejszy przegląd koncentruje się zwłaszcza na ponownych aktach przemocy fizycznej lub groźbach użycia takiej przemocy, tam, gdzie to możliwe, przeanalizowano również inne, niefizyczne formy przemocy domowej. Ponieważ w badaniach wykazano, że recydywa przemocy domowej jest najbardziej prawdopodobna w okresie następującym bezpośrednio po pierwotnym incydencie (Morgan, Boxall, Brown, 2018), postanowiono, że w wypadku większej liczby badań kontrolnych w analizie zostaną uwzględnione wyniki pierwszego z nich. Średni okres obserwacji wynosił 8,1 miesiąca. Jedno z badań, które początkowo spełniało kryteria kwalifikacji do niniejszej metaanalizy (Holt, Kernic, Lumley, Wolf, Rivara, 2002), ostatecznie zostało z niej wykluczone ze względu na brak wystarczających informacji, które pozwoliłyby na wyrażenie otrzymanych wielkości efektu w wymaganych jednostkach pomiaru. To badanie zostało jednak uwzględnione w narracyjnej syntezie danych dotyczących skuteczności nakazów ochrony.

Wpływ nakazów ochrony przeanalizowano przy użyciu ilorazu szans (*odds ratio* – OR) przy 95% przedziale ufności (*confidence interval* – CI). Współczynnik OR wskazuje na prawdopodobieństwo wystąpienia danego wyniku (zmiennej wynikowej) w wypadku ekspozycji na badaną interwencję w porównaniu z prawdopodobieństwem jego wystąpienia pod nieobecność tej interwencji. Wartość $OR > 1$ oznacza, że dana interwencja wiąże się ze wzrostem prawdopodobieństwa wystąpienia interesującego nas wyniku, a $OR < 1$ wskazuje, że dana interwencja jest związana ze spadkiem prawdopodobieństwem wystąpienia tego wyniku. Jeśli przedziały ufności obejmują 1, to można powiedzieć, że dana interwencja nie wywiera istotnego statystycznie wpływu na interesującą nas zmienną wynikową. Łączny efekt nakazów ochrony oblicza się jako średni OR dla wszystkich badań ujętych w metaanalizie.

Przegląd badań empirycznych, których nie ujęto w metaanalizie (w tym badań porównawczych po interwencji, w których nie zastosowano dopasowania grup ani kontroli zmiennych zakłócających, badań typu *pre-post* z udziałem jednej grupy oraz badań jakościowych) dostarcza szczegółowszych informacji dodatkowych dotyczących skuteczności nakazów ochrony. W szczególności, rezultaty tych badań umożliwiają pogłębioną analizę skuteczności omawianego środka prawnego w kategoriach prewalencji, częstości i dotkliwości ponownych aktów przemocy domowej, z uwzględnieniem fizycznych i niefizycznych form przemocy.

Dane dotyczące pozostałych elementów modelu EMMIE przeanalizowano metodą syntezy narracyjnej. Jest to mniej restrykcyjne podejście, które pozwala na szerszy opis i krytyczną analizę zbioru badań (Booth, Sutton, Papaioannou, 2016). Co ważne, to podejście dopuszcza zmienność głównego przedmiotu badań, metodologii i typów danych – w odróżnieniu od metod bardziej restrykcyjnych, takich jak metaanaliza, które wymagają wysokiego stopnia spójności metodologicznej.

WYNIKI

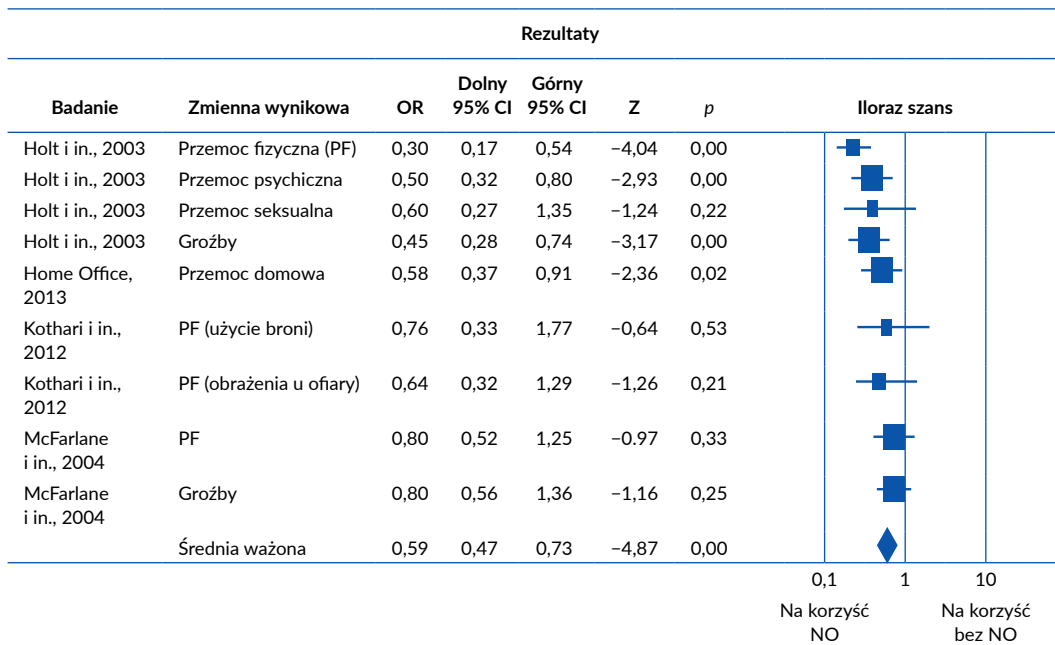
W ramach szerszego przeglądu wyłoniono 63 badania dotyczące realizacji i wpływu nakazów ochrony przed przemocą domową. Dwadzieścia jeden z tych badań przeprowadzono w Australii. Cztery badania zostały zakwalifikowane do metaanalizy skuteczności nakazów ochrony w przeciwdziałaniu rewiktylizacji – trzy amerykańskie i jedno brytyjskie (tabela 1).

Tabela 1 *Badania ujęte w metaanalizie*

Badanie	Plan badania	Wielkość próby	Miara zmiennej wynikowej	
			Mierzony wymiar rewiktymizacji	Źródło danych
Holt, Kernick, Wolf, Rivara, 2003	Kontrolowane porównanie po interwencji, jedna grupa kontrolna (brak nakazu ochrony)	313	Prewalencja	Badanie ankietowe ofiar
Home Office, 2013	Porównanie grup dopasowanych po interwencji, jedna grupa kontrolna (brak nakazu ochrony)	246	Częstość	Interwencje policyjne
Kothar i in., 2012	Kontrolowane porównanie po interwencji, jedna grupa kontrolna (brak nakazu ochrony)	1473	Prewalencja	Postawione zarzuty
McFarlane i in., 2004	Kontrolowane porównanie po interwencji, jedna grupa kontrolna (brak nakazu ochrony)	149	Częstość / dotkliwość	Badanie ankietowe ofiar

Skuteczność

W metaanalizie wykazano, że ofiary, które uzyskały nakaz ochrony, doświadczały rewiktymizacji istotnie rzadziej niż te, wobec których nie zastosowano tego środka prawnego (OR = 0,59, 95% CI: 0,47–0,73, $p < 0,001$). Co niezwykle ważne, chociaż otrzymane wyniki są istotne statystycznie, wielkość efektu – czyli stopień wpływu nakazów ochrony na rewiktymizację – należy uznać za małą według standardów nauk społecznych (np. Rosenthal, 1996). Jak pokazano na rysunku 1, w okresie obowiązywania nakazów ochrony odnotowano spadek poziomu rewiktymizacji (ponownych aktów przemocy domowej) we wszystkich czterech badaniach ujętych w metaanalizie – niezależnie od miary wiktylizacji – chociaż nie wszystkie rezultaty były istotne statystycznie (Holt, Kernic, Wolf, Rivara, 2003; Home Office, 2013; Kothari i in., 2012; McFarlane i in., 2004).

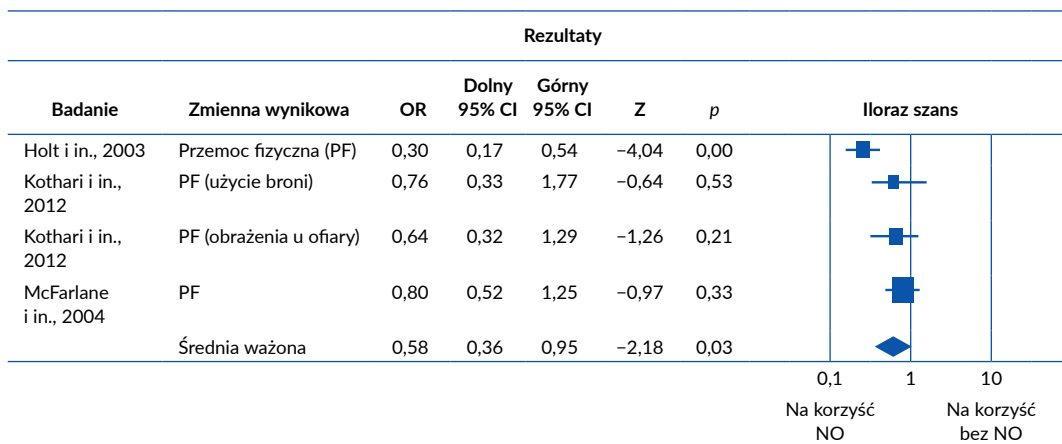
Rysunek 1. Metaanaliza – ogólna rewiktymizacja.

Trzeba podkreślić, że omawiana analiza cechuje się pewnymi ograniczeniami. Po pierwsze, włączono do niej stosunkowo niewielką liczbę badań, w tym ani jednego przeprowadzonego w Australii, co negatywnie wpływa na trafność uzyskanych wyników oraz możliwości nich uogólniania na kontekst australijski. Po drugie, w omawianej analizie połączono miary zmiennych wynikowych na różnych wymiarach rewiktymizacji, co przestania potencjalnie ważne efekty jednostkowe. Na przykład nawet jeśli nakazy ochrony nie wywołują spadku całkowitej prevalencji czy częstości występowania ponownych aktów przemocy domowej, to mogą zmniejszać dotkliwość rewiktymizacji, co ma istotne znaczenie dla ograniczenia szkód ponoszonych przez ofiary.

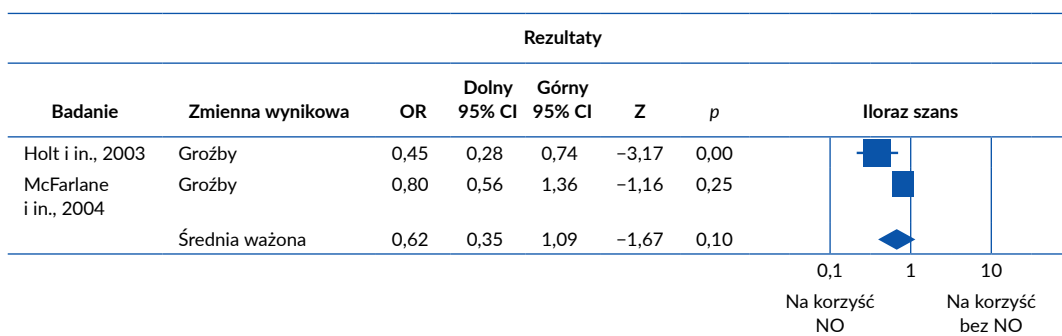
Szczególną uwagę poświęca się zapobieganiu dalszym aktom przemocy fizycznej w przypadkach przemocy domowej. Dlatego przeprowadzono odrębne analizy, aby zbadać groźby i rzeczywiste przypadki rewiktymizacji fizycznej. Istotny spadek poziomu przemocy fizycznej w grupie, w której wydano nakazy ochrony, zaobserwowano tylko w jednym z trzech badań, w których mierzono tę zmienną (Holt i in., 2003; Kothar i in., 2012; McFarlane i in., 2004). Efekt łączny okazał się jednak istotny statystycznie, choć niewielki (OR = 0,58, 95% CI: 0,36–0,95, $p = 0,03$; rys. 2). Wyniki dwóch badań, w których analizowano wpływ nakazów ochrony na groźby użycia przemocy fizycznej, były niejednoznaczne (Holt i in., 2003; McFarlane i in., 2004),

a wynik łączny – choć wskazywał na pewien spadek rewiktymizacji – nie był istotny statycznie (OR = 0,62, 95% CI: 0,35–1,09, $p = 0,10$; rys. 3).

Rysunek 2. Metaanaliza – rewiktymizacja: rzeczywista przemoc fizyczna.

Rysunek 3. Metaanaliza – rewiktymizacja: groźby przemocy fizycznej.

W szerszym ujęciu, chociaż zarówno niniejsze, jak i inne badania wskazują, że ok. połowa ofiar, które z powodzeniem wnioskuje o nakaz ochrony, doświadcza jakiejś formy rewiktymizacji (Horton, Simonidis, Simonidis, 1987; Kanuha, Ross, 2004), otrzymane wyniki cechują się dużą zmiennością (Benitez i in., 2010). Jak można się spodziewać, w badaniach, w których analizowano samoopisowe (oparte na relacjach ofiar) miary rewiktymizacji oraz niefizyczne formy przemocy, ujawniono wyższe wskaźniki rewiktymizacji. Należy przy tym zaznaczyć, że dodatkowe badania, nieujęte w niniejszej metaanalizie, przyniosły wyniki zgodne z tymi ustaleniami. W szczególności nakazy ochrony okazały się istotnie – choć w niewielkim stopniu – zmniejszać prevalencję poważnej rewiktymizacji doświadczanej przez ofiary przemocy domowej,

w porównaniu z przypadkami, w których nie zastosowano tego środka prawnego (Carlson, Harri, Holden, 1999; Holt i in., 2002; Logan, Walker, 2010; Young, Byles, Dobson, 2000) – również w próbach australijskich (Migliore, Ziersch, Marshall, 2014; Trimboli, Bonney, 1997). Istnieją jednak pewne wątpliwości dotyczące ich wpływu na częstość i dotkliwość ponownych aktów przemocy domowej, przy czym część badań wskazuje, że ich skuteczność prewencyjna rozciąga się również na te dwa wymiary (Logan, Walker, 2010; Trimboli, Bonney, 1997; Young, Byles, Dobson, 2000), inne zaś nie wykazują takiego wpływu (Carlson, Harris, Holden, 1999; Kernsmith, Craun, 2008; Meloy, Cowett, Parker, Hofland, Friedland, 1997). To jednak, że w badaniach, w których mierzono zarówno fizyczne, jak niefizyczne formy przemocy, poziom rewiktylizacji okazał się wyższy niż w tych, w których mierzono tylko przemoc fizyczną, sugeruje, że nakazy ochrony mogą w pewnym stopniu zmniejszać dotkliwość rewiktylizacji doświadczanej przez ofiary przemocy domowej.

Mechanizmy

Istnieją trzy potencjalne mechanizmy, poprzez które nakazy ochrony mogą przeciwdziałać rewiktylizacji. Po pierwsze, ten środek prawny może zniechęcać sprawców do dalszego stosowania przemocy, zwiększając ryzyko aresztowania i kary. Nakaz ochrony jest dla sprawcy jasnym sygnałem, że policja wie o jego postępach i jest gotowa reagować szybciej, ostrzej i konsekwentniej na kolejne incydenty przemocy domowej. Potwierdzeniem tej tezy jest wykazane w badaniach to, że policja częściej aresztuje sprawców przemocy domowej (Holmes, 1993; Philips, Sobol, 2010; Weisz, Tolman, Bennett, 1998) i stawia im zarzuty (Philips, Varano, 2008), kiedy w ich sprawie wydano wcześniej nakaz ochrony. Ponadto ofiary, które uzyskały taki nakaz, czują się silniejsze, a przez to są skłonniejsze do kontaktów z policją (Fischer, Rose, 1995; Lewis, Dobash, Dobash, Cavanagh, 2000). Ten efekt odstraszący można wzmocnić poprzez wykorzystanie nadajników GPS do monitorowania ruchów sprawców w czasie rzeczywistym (Carter, Grommon, 2016) oraz wyposażenie ofiar w urządzenie z przyciskiem alarmowym lub mobilne systemy alarmowe, które umożliwiają łatwiejsze i szybsze zgłaszanie aktów przemocy (Lloyd, Farrell, Pease, 1994; Natarajan, 2016). Taylor i Mackay (2011) oraz Hester i Westmarland (2005) wykazali, że wyposażenie ofiar przemocy domowej, które uzyskały nakaz ochrony, w tego rodzaju urządzenia do szybkiego alarmowania, wiąże się ze spadkiem prewalencji tej formy wiktylizacji o 40–70%.

Po drugie, nakazy ochrony mogą zwiększać wysiłek, jaki sprawca musi włożyć w dalsze akty przemocy. Zakaz kontaktów (fizycznych i wszelkich innych) z ofiarą

może stanowić pośredni sposób „usunięcia obiektu” (Cornish, Clarke, 2003), utrudniając sprawcom dostęp do ofiar i popełnianie kolejnych aktów przemocy. Nakazy ochrony okazały się skuteczniejsze w sytuacji, gdy ofiara nie jest zmuszona do kontaktu ze sprawcą przez trwającą relację (np. wspólne mieszkanie) lub obowiązki wobec wspólnych dzieci (Carlson i in., 1999; Logan, Walker, 2009; zob. też przegląd: Benitez i in., 2010). W badaniu Trimboli i Bonney (1997) ok. ¼ ofiar wskazała ograniczenie lub brak kontaktu ze sprawcą jako główną korzyść płynącą z nakazów ochrony, chociaż autorki zaobserwowały spadek rewiktyimizacji również w sytuacji, gdy sprawca i ofiara pozostawali w związku.

Wreszcie, nakazy ochrony mogą eliminować preteksty do dalszej przemocy domowej poprzez ustalenie jasnych zasad interakcji między sprawcą a ofiarą. W szczególności, warunki określone w takich nakazach (np. powstrzymanie się od picia alkoholu lub agresji werbalnej) mogą być pomocne w osłabianiu wpływu czynników sytuacyjnych sprzyjających przemocy domowej (zob. Boxall, Boyd, Dowling, Morgan, w przygotowaniu). Ponadto określenie tych warunków w nakazie ochrony przeciwdziała minimalizowaniu przez sprawcę dotkliwości przemocy domowej lub jej przestępczego charakteru, a w ten sposób eliminuje jeden z ważnych sposobów, w jakie sprawcy usprawiedliwiają swoje zachowanie. Co istotne, nakazy ochrony mogą wywierać podobny wpływ na ofiary, które w przeciwnym razie bagatelizowałyby swoje doświadczenia, a co za tym idzie – zwiększają prawdopodobieństwo zawiadomienia policji o kolejnych aktach przemocy.

Moderatory

Moderatory to zmienne kontekstowe, które wpływają na skuteczność danej interwencji. Niestety, zważywszy na niewielką liczbę badań włączonych do niniejszej metaanalizy oraz zróżnicowanie uwzględnionych w nich zmiennych kontrolnych, nie można było przeanalizować oddziaływania nakazów ochrony w poszczególnych podgrupach, aby ustalić, czy w pewnych okolicznościach są one bardziej skuteczne niż w innych. Przegląd narracyjny dotychczasowych badań sugeruje jednak zróżnicowanie wpływu nakazów ochrony w zależności od pewnych cech ofiary, sprawcy i zdarzenia oraz od okoliczności prawnych (zob. Benitez i in., 2010 – przegląd tych badań). Jak wspomniano wcześniej, dostępne są dane przemawiające za tym, że nakazy ochrony mogą być skuteczniejsze w przeciwdziałaniu cięższym formom przemocy, na których koncentrowały się badania ilościowe oparte na oficjalnych danych. Tymczasem w pogłębionych wywiadach z ofiarami, przeprowadzonymi przez Ragusę (2012) oraz Tam, Tutty, Zhuang, i Paz (2016), wykazano, że wiele z nich uważa ten

środek prawny za nieskuteczny w przeciwdziałaniu mniej agresywnym naruszeniom warunków nakazu, takim jak kontakt telefoniczny/internetowy czy stalking. W badaniach ilościowych opartych na danych samoopisowych (Trimboli, Bonney, 1997; Holt i in., 2003) również wykazano, że nakazy ochrony są nieco mniej skuteczne w zapobieganiu wykroczeniom bez użycia przemocy – w porównaniu z bardziej agresywnymi formami rewiktylizacji.

Jak wykazano w ostatnim badaniu, ryzyko recydywy jest najwyższe w okresie następującym bezpośrednio po incydencie przemocy domowej (Morgan i in., 2018). Podobnie, rewiktylizacja jest najbardziej prawdopodobna zaraz po wydaniu nakazu ochrony – zwykle w ciągu pierwszych trzech miesięcy (Holt i in., 2002, 2003; Isaac, Cochran, Brown, Adams, 1994; Meloy i in., 1997; Poynton, Stavrou, Marott, Fitzgerald, 2016). Ogólna skuteczność nakazów ochrony na ogół utrzymuje się jednak na stałym poziomie – nie zmienia się z upływem czasu (Holt i in., 2002, 2003; McFarlane i in., 2004; Trimboli, Bonney, 1997). To sugeruje, że nakazy ochrony są szczególnie pomocne w doraźnym obniżaniu ryzyka rewiktylizacji, w czasie, gdy długofalowe środki obniżania ryzyka (np. terapia ofiar/sprawców, usługi pomocowe dla ofiar) stopniowo zaczynają przynosić pożądane skutki. Potwierdzenie słuszności tego wniosku wymaga jednak przeprowadzenia dalszych badań.

Nakazy ochrony wydają się skuteczniejsze w zapobieganiu rewiktylizacji ofiar, które mają pracę i wyższy status społeczno-ekonomiczny (Burgess-Proctor, 2003; Carlson i in., 1999; zob. jednak Logan, Walker, 2009) i które nie pozostają w związku ze sprawcą ani z nim nie mieszkają (Carlson i in., 1999; Logan, Walker, 2009). Ten środek prawny wydaje się natomiast mniej skuteczny w wypadku sprawców, którzy w przeszłości dopuszczali się stalkingu lub przestępstw z użyciem przemocy bądź przemocy domowej, oraz sprawców cierpiących na zaburzenia psychiczne (zwłaszcza depresyjne, lękowe lub związane z traumą/stresem; Bulbeck, Kwitko, Stewart, Dower, 1997; Jordan, Pritchard, Duckett, Charnigo, 2010; Keilitz, Hannaford, Efkan, 1996; Logan, Shannon, Cole, 2007; Logan, Walker, 2009; Logan, Walker, Hoyt, 2010; Meloy i in., 1997; ale zob. też Burgess-Proctor, 2003).

Nakazy ochrony wydane w sprawach, w których sprawcy i ofiary należą do mniejszości etnicznych/rasowych, również wydają się mniej skuteczne (Carlson i in., 1999; Meloy i in., 1997; Poynton i in., 2016), chociaż zmienność w badanych grupach mniejszościowych oraz kontekst analizowanych badań utrudniają sformułowanie uogólnionych wniosków, zwłaszcza w kontekście australijskim. Podobnie, nakazy ochrony wydają się mniej skuteczne w społecznościach wiejskich, w których ofiary często mają ograniczony dostęp do wsparcia umożliwiającego im samodzielne życie z dala od sprawcy (Logan, Shannon, Walker, 2005).

Ponadto nakazy ochrony mogą być mniej skuteczne w wypadku sprawców i ofiar mających wspólne dzieci (Carlson i in., 1999; ale zob. też Logan, Walker, 2010), choć liczba dzieci wydaje się nie mieć znaczenia (Burgess-Proctor, 2003; Logan, Walker, 2009). Do innych zmiennych, które wydają się nie wpływać na skuteczność nakazów ochrony należą: równoczesne zastosowanie doraźnych środków prawnych, takich jak areszt (Mears, Carlson, Holden, Harris, 2001), wykształcenie ofiary (Burgess-Proctor, 2003; Logan, Walker, 2009) oraz wiek sprawcy i ofiary (Burgess-Proctor, 2003; Logan, Walker, 2009, 2010), chociaż Poynton i in. (2016) niedawno ustalili, że w Nowej Południowej Walii młodszy sprawcy naruszali warunki nakazów szybciej niż starsi.

Realizacja

Wnioskowanie o nakaz ochrony

Aby nakaz ochrony skutecznie zapobiegał rewiktylizacji w przypadkach przemocy domowej, konieczne jest złożenie i pozytywne rozpatrzenie wniosku o jego wydanie, a następnie konsekwentne, skuteczne egzekwowanie warunków określonych w nakazie. Taki wniosek może być złożony przez policję lub ofiarę (bądź przez oba te podmioty), chociaż dane z australijskiego stanu Wiktorja pokazują, że ponad 3/4 wniosków o nakaz ochrony przed przemocą domową jest składanych przez policję (Sentencing Advisory Council, 2015). To dużo więcej niż 20 lat temu w stanie Queensland, kiedy to 41% wniosków o wydanie nakazu ochrony zostało złożonych przez policję (Stewart, 2000). Chociaż nie można wykluczyć istotnego wpływu różnic między jurysdykcjami w zakresie ustawodawstwa, polityki i praktyk, z dużym prawdopodobieństwem jest to wynik podejmowanych w całej Australii działań zachęcających policję do wnioskowania o nakazy ochrony w przypadkach, w których wydaje się to konieczne do zapewnienia ofiarom bezpieczeństwa, nawet kiedy same ofiary początkowo nie popierają złożenia takiego wniosku (np. Queensland Police Service, 2017; Victoria Police, 2014). O słuszności tego przypuszczenia świadczy to, że procesy wdrażane w australijskich organach ścigania w celu monitorowania reakcji policji na incydenty przemocy domowej okazały się korzystnie wpływać na prawdopodobieństwo wnioskowania o nakazy ochrony (CMC, 2005). Wcześniejsze badania ujawniły również, że funkcjonariusze policji są skłonniejsi składać takie wnioski, kiedy uważają, że istnieje wysokie ryzyko rewiktylizacji, a jednocześnie wierzą, że nakaz ochrony będzie skuteczny, oraz kiedy ofiary są gotowe do współpracy (CMC, 2005; Poerio, 1991).

Jeśli chodzi o charakterystykę ofiar, to w jednym z badań amerykańskich wykazano, że pokrzywdzone:

- które miały pracę, były starsze lub były w ciąży;
- którym grożono przemocą – lub kiedy kierowano takie groźby bądź stosowano przemoc wobec członków ich rodziny albo przyjaciół – w czasie popełnienia pierwszego przestępstwa;
- u których występowały nasilone objawy depresyjne;
- które były zmuszane do uprawiania seksu ze sprawcą,

częściej niż inne składały wniosek o wydanie nakazu ochrony (Wolf, Holt, Kernic, Rivara, 2000). Co interesujące, chociaż autorzy tego badania ustalili, że ofiary pozostające w związku małżeńskim były skłonniejsze złożyć taki wniosek, to mieszkanie ze sprawcą i obrażenia fizyczne odniesione w trakcie incydentu przemocy domowej okazały się istotnie związane ze zmniejszonym prawdopodobieństwem ubiegania się o nakaz ochrony. Co więcej, to pierwsze odkrycie jest sprzeczne w wynikami wcześniejszego badania autorstwa Kaci (1992), która ustaliła, że ofiary zamężne rzadziej składają takie wnioski. Ponadto badanie przeprowadzone przez Stewart (2000) ujawniło, że 1/5 sprawców, przeciwko którym złożono wniosek o wydanie nakazu ochrony, sama złożyła taki wniosek wobec partnerki.

Można wskazać kilka czynników, które zniechęcają policję i ofiary do wnioskowania o nakaz ochrony. Pierwszy z nich wiąże się ze skomplikowaną i czasochłonną procedurą administracyjną, wymaganą od policjantów, m.in. z rozbudowaną biurokracją (CMC, 2005; Her Majesty's Inspectorate of Constabulary, 2015; Home Office, 2013; NSW Ombudsman, 2006). Sprawy dodatkowo się komplikują, kiedy pokrzywdzona i sprawca mieszkają w różnych jurysdykcjach (Ragusa, 2012). Drugim czynnikiem jest brak współpracy ze strony ofiar, które nie popierają wniosków złożonych przez policję, a także wycofywanie przez pokrzywdzone wcześniej złożonych wniosków pod wpływem lęku przed odwetem sprawcy, przekonania, że nakaz ochrony nie przyniesie pożądanego skutku, oraz uprzednich negatywnych doświadczeń w kontakcie z sądem (Fischer, Rose, 1995; Kinports, Fischer, 1993; Moore, 2002; Stewart, 2000; Trimboli, Bonney, 1997; Victorian Auditor-General's Office, 2009; Wareham, 1993). Jest to szczególnie widoczne w wypadku ofiar należących do rdzennych grup etnicznych, które mogą doświadczać dodatkowych barier kulturowych (Moore, 2002). Podobnie, Wolf i in. (2000) ustalili, że pokrzywdzone były mniej skłonne wnioskować o nakaz ochrony, kiedy mieszkały ze sprawcą i odniosły obrażenia w trakcie incydentu przemocy, co przemawia za trafnością tezy, że strach przed sprawcą może powstrzymać kobiety przed ubieganiem się o taki nakaz. Trzecim czynnikiem jest przekonanie policjantów, że nakazy ochrony nie są szczególnie skuteczne (Poerio, 1991; Segrave, Wilson, Fitz-Gibbon, 2016). Czwartym

(i ostatnim) czynnikiem jest spostrzegana dotkliwość przemocy domowej – policjanci są mniej skłonni wnioskować o nakaz ochrony w wypadku niefizycznych form przemocy (State of Victoria, 2016).

Większość nakazów ochrony wydają sądy (Bulbeck i in., 1997; Migliore i in., 2014; Sentencing Advisory Council, 2013; Stewart, 2000), ale szanse na to, że wniosek o jego wydanie zostanie złożony i pozytywnie rozpatrzony, wzrastają, kiedy składa go policja (lub gdy pomaga w jego złożeniu) – w porównaniu z sytuacją, gdy robi to sama pokrzywdzona (Bulbeck i in., 1997; Douglas, Fitzgerald 2013; Stewart, 2000). Ponadto wsparcie udzielane przez opiekuna ofiary i innych pracowników sądu może zwiększać szanse na złożenie i pozytywne rozpatrzenie wniosku o nakaz ochrony (Bell, Goodman, 2001; Wan, 2000). Zapewnienie pokrzywdzonym pomocy w ubieganiu się o nakaz ochrony – niezależnie od tego, czy takiego wsparcia udziela policja czy jakiś inny podmiot – może sprawić, że ofiary poczują się bardziej komfortowo, oraz uprościć nieznanym, skomplikowanym proces składania takiego wniosku. Co ważne, szerzej zakrojone próby uproszczenia procesu wnioskowania o nakaz ochrony – czy to przez policję, czy przez ofiary przemocy – przyniosły istotny wzrost liczby takich wniosków zarówno w Australii (Sentencing Advisory Council, 2015; Victorian Auditor-General's Office, 2009), jak i w innych państwach (Rigakos, 2002).

Egzekwowanie nakazów ochrony

Użyteczność nakazów ochrony zależy od tego, czy policja właściwie reaguje na ich łamanie. W badaniach międzynarodowych wykazano, że policja częściej aresztuje sprawców przemocy domowej (Holmes, 1993; Phillips, Sobol, 2010; Weisz i in., 1998) i stawia im zarzuty (Phillips, Gillham, 2010; Phillips, Varano, 2008), jeśli wcześniej wydano przeciwko nim nakaz ochrony. Zidentyfikowano kilka czynników, które wpływają na decyzje policji dotyczące reagowania na naruszanie warunków nakazu. Jednym z najważniejszych jest ciężar (powaga) wykroczenia (Rigakos, 1997; State of Victoria, 2016; Taylor i in., 2015). Badania wykazały, że naruszenia związane z obrażeniami fizycznymi u ofiary (Kane, 2000) oraz z oznakami wtargnięcia i śladami walki (Rigakos, 1007) częściej skutkują aresztowaniem sprawcy. Niestety nadal poważny problem stanowi nieegzekwowanie nakazów ochrony (CMC, 2005; Home Office, 2013; Logan i in., 2005; Ragusa, 2012). W badaniach australijskich (NSW Ombudsman, 2006; Ragusa, 2012; Taylor i in., 2015; Trimboli, Bonney, 1997) i międzynarodowych (Home Office, 2013; Logan, Shannon, Walker, 2005) wykazano, że znaczna część przypadków łamania nakazów ochrony nie skutkuje aresztowaniem sprawcy ani wszczęciem postępowania karnego.

Istnieją liczne bariery utrudniające skuteczne egzekwowanie nakazów ochrony w przypadkach przemocy domowej, m.in.:

- ograniczone zgłaszanie przypadków łamania takich nakazów przez osoby pokrzywdzone;
- materiał dowodowy niewystarczający do skutecznego ścigania sprawców (CMC 2005; Taylor i in., 2015; Trimboli i Bonney, 1997; NSW Ombudsman, 2006; State of Victoria, 2016), zwłaszcza w wypadkach łamania nakazów bez użycia przemocy fizycznej, w których często brakuje namacalnych dowodów, takich jak obrażenia fizyczne czy zniszczenie mienia (Philips, Varano, 2008);
- przekonanie policjantów, że sądy wydają łagodne wyroki za łamanie nakazów ochrony (CMC, 2005) i że wymiar sprawiedliwości ma ograniczone możliwości działania w takich wypadkach (Logan, Shannon, Walker, 2005);
- problemy związane z organizacją opieki rodzicielskiej i kontaktów z dziećmi, które utrudniają przestrzeganie warunków nakazu (Douglas, Stark, 2010);
- liczba i zakres nakazów ochrony obowiązujących w danym okręgu (w danej jurysdykcji).

Jeśli chodzi o tę ostatnią kwestię, to polityka zachęcająca lub zobowiązująca organy ścigania do częstszego stosowania tego środka prawnego (nawet pod nieobecność odpowiedniego wsparcia dla pokrzywdzonych) doprowadziła nie tylko do wzrostu liczby wydanych nakazów ochrony, lecz także do odpowiadającego mu wzrostu liczby przypadków ich łamania w Australii (CMC, 2005; Sentencing Advisory Council, 2013; Rigakos, 2002; Victorian Auditor-General's Office, 2009). To z kolei może poważnie obciążać policję, która musi przeznaczać więcej czasu i zasobów na egzekwowanie przestrzegania nakazów ochrony.

Rentowność ekonomiczna

Zwraca uwagę niedostatek prac poświęconych analizie ekonomicznej nakazów ochrony – do tej pory przeprowadzono tylko dwa międzynarodowe badania dotyczące bezpośrednio kosztów i korzyści związanych z tym środkiem prawnym. Analiza programu krótkoterminowych (14–28 dni) nakazów ochrony w piętnastomiesięcznym okresie pilotażowym w Wielkiej Brytanii – oparta na oficjalnych danych dotyczących działań policji – wykazała ujemną stopę zwrotu równą 23 pensy na każdego funta wydanego przez rząd na ten program. Większość kosztów była związana ze zwiększonym wykorzystaniem zasobów policyjnych, które odzwierciedlało większe obciążenie pracą związane z prowadzeniem dochodzeń w przypadkach przemocy

domowej, przygotowywaniem wniosków o wydanie nakazu ochrony, uzyskiwaniem niezbędnych zezwoleń od przełożonych, egzekwowaniem wydanych nakazów oraz przygotowywaniem materiału dla sądu (NSW Ombudsman, 2006; Her Majesty's Inspectorate of Constabulary, 2015; Home Office, 2013). Co istotne, w tym badaniu analizowano wyłącznie krótkoterminowe koszty i korzyści związane z nakazami ochrony, a na jego wyniki z pewnością wpłynęły początkowe koszty związane z uruchomieniem programu pilotażowego, a także większa liczba przypadków łamania nakazów w pierwszych miesiącach po ich wydaniu. Analiza projekcyjna długofalowych oszczędności generowanych przez ten program wykazała stopę zwrotu wynoszącą 1,59 funta na każdego wydanego funta w okresie 10 lat, a także – co niezwykle ważne – stopę zwrotu równą 1,18 funta na każdego wydanego funta w „przewlekłych” przypadkach przemocy domowej w okresie 5,5 roku.

Logan, Walker i Hoyt (2012) przeprowadzili analizę kosztów oraz korzyści związanych z nakazami ochrony w Stanach Zjednoczonych. Wykorzystali dane samoopisowe uzyskane od pokrzywdzonych, aby ocenić koszty przemocy domowej sześć miesięcy przed wydaniem nakazu ochrony i sześć miesięcy po jego wydaniu. W odróżnieniu od badania opublikowanego przez brytyjskie Home Office (2013), Logan, Walker i Holt (2012) uwzględnili koszty ponoszone przez ofiary, a nie tylko koszty rządowe, a także koszty pośrednie i niematerialne, takie jak nieobecności w pracy oraz zaniechanie innych obowiązków, koszty transportu, uszkodzenie mienia i problemy psychiczne. Analiza wpływu nakazów ochrony na koszty ponoszone przez ofiary oraz koszty niematerialne jest niezwykle ważna, zważywszy, że koszty te stanowią wielką – czasem niepokonaną – przeszkodę, która utrudnia pokrzywdzonym uwolnienie się od doświadczeń przemocy domowej (Kelly, Sharp, Klein, 2014). Logan, Walker i Hoyt (2012) odkryli istotny średni spadek kosztów przemocy domowej w przeliczeniu na jedną pokrzywdzoną – z 17 500 dolarów amerykańskich przez wydaniem nakazu ochrony do 12 800 dolarów po jego wydaniu. Zaobserwowano także istotny spadek kosztów pośrednich i niematerialnych, zwłaszcza kosztów pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, podczas gdy istotny wzrost odnotowano jedynie w wypadku kosztów prawnych. Co niezwykle ważne, na każdego dolara wydanego na nakazy ochrony przypadało 30,75 dolara oszczędności, czyli kosztów, których udało się uniknąć, a których należałoby się spodziewać na podstawie poziomu kosztów sprzed wydania nakazu ochrony, gdyby taki nakaz nie został wydany.

DYSKUSJA

Synteza dostępnych danych wskazuje, że nakazy ochrony wiążą się z niewielkim, lecz istotnym spadkiem poważnych form rewiktylizacji w przypadkach przemocy domowej. Tymczasem w badaniach dotyczących mniej poważnych i niefizycznych form rewiktylizacji ujawniono, że w takich wypadkach nakazy ochrony na ogół są mniej skuteczne. Krótko mówiąc, przeanalizowane badania sugerują, że nakazy ochrony mogą zmniejszać prawdopodobieństwo dalszej poważnej przemocy domowej, choć niektóre ofiary mogą doświadczać deeskalacji przemocy do form mniej poważnych i niefizycznych. Należy przy tym wziąć pod uwagę stosunkowo niewielką liczbę rygorystycznych badań dotyczących skuteczności nakazów ochrony, zwłaszcza tych ujętych w omawianej metaanalizie. Potrzeba większej liczby rygorystycznych badań, aby wyjaśnić rolę nakazów ochrony w zwiększaniu poziomu bezpieczeństwa ofiar przemocy domowej. Aby określić efekty tego środka prawnego w kontekście australijskim, zwłaszcza wśród ofiar pochodzących z grup aborygeńskich i z grup wyspiarzy z Cieśniny Torresa, należy przeprowadzić więcej badań z udziałem prób australijskich. Co interesujące, badania, które pokazują, że policja jest skłonniejsza reagować w przypadkach przemocy domowej, kiedy wobec sprawcy wydano wcześniej nakaz ochrony, sugerują, że ten środek prawny może być skuteczniejszy w intensyfikowaniu działań organów ścigania w reakcji na aktualną przemoc domową, nawet jeśli jej nie zapobiega.

Zaproponowano trzy podstawowe mechanizmy, poprzez które nakazy ochrony przyczyniają się ograniczenia przemocy domowej: zwiększenie ryzyka wykrycia, wzrost wysiłku potrzebnego do zaatakowania ofiary oraz wyeliminowanie pretekstów i usprawiedliwień przemocy. Co niezwykle istotne, moderujący wpływ pewnych czynników kontekstowych na skuteczność nakazów ochrony wydaje się odzwierciedlać zmienność w działaniu niektórych z tych mechanizmów. Na przykład wydaje się, że nakazy ochrony są skuteczniejsze w wypadku pokrzywdzonych, które są zdolne do samodzielnego życia i mniej zależne finansowo od swoich przemocowych partnerów, a także tych, które nie są związane ze sprawcą poprzez wspólne mieszkanie, trwający związek intymny lub obowiązki wobec wspólnych dzieci. W takich wypadkach fizyczna separacja i ograniczony codzienny kontakt ofiary ze sprawcą sprawia, że ten ostatni musi włożyć więcej wysiłku w uzyskanie dostępu do ofiary i popełnienie kolejnych aktów przemocy domowej, co zwiększa skuteczność prewencyjną nakazów ochrony. Z innej strony, sprawcy, którzy w przeszłości dopuszczali się przemocy lub innych przestępstw albo cierpią na choroby psychiczne, mogą być w pewnym stopniu uniewrażliwieni na karzące doświadczenie

interwencji organów ścigania, co może się wiązać z osłabieniem odstraszającego efektu nakazów ochrony.

Wreszcie, wydaje się, że efekt prewencyjny nakazów ochrony zmienia się w czasie, przy czym najczęściej przypadków ich łamania występuje w okresie bezpośrednio po wydaniu nakazu. Być może wynika to z tego, że sprawcy potrzebują czasu, aby sobie uświadomić albo w pełni zrozumieć warunki nakazu oraz konsekwencje jego łamania. Morgan i in. (2018) uważają, że podwyższone ryzyko recydywy przemocy domowej wkrótce po pierwotnym incydencie prawdopodobnie jest następstwem wielokrotnych aktów przemocy dokonywanych przez kontrolujących partnerów, konsekwencją czynników sytuacyjnych lub stresujących zdarzeń doświadczanych przez sprawcę lub przez ofiarę, które towarzyszyły również pierwotnemu aktowi przemocy, lub wynikiem zwiększonego ryzyka przemocy w trakcie rozpadu związku. Każdy z tych czynników może osłabiać odstraszające działanie nakazów ochrony.

Zrozumienie okoliczności, w jakich nakazy ochrony są skuteczne, a w jakich nie, może ułatwić korzystanie z tego środka prawnego w sytuacjach, gdy szanse powodzenia są największe, oraz pomagać w identyfikowaniu przypadków, w których konieczne może być zastosowanie środków uzupełniających, takich jak nadajniki GPS, systemy alarmowe oraz proaktywny nadzór policyjny, bądź też interwencji alternatywnych. Jest to szczególnie istotne, zważywszy na czas i zasoby niezbędne do uzyskania i egzekwowania nakazów ochrony oraz dużą liczbę przypadków przemocy domowej, jakimi zajmuje się policja.

Ponadto w badaniach ujawniono pewne problemy związane z realizacją nakazów ochrony, takie jak długie i nierzadko skomplikowane procedury wnioskowania o ich wydanie, trudności dochodzeniowe związane z brakiem dowodów w przypadkach rewiktyzacji bez użycia przemocy fizycznej i ogromna liczba spraw w systemach wymiaru sprawiedliwości na obszarach charakteryzujących się dużą skalą tego zjawiska, a także brak współpracy ze strony pokrzywdzonych. Udoskonalenie procesu wnioskowania o nakazy ochrony oraz ich egzekwowania, a także zapewnienie ofiarom wsparcia w tym procesie – które już teraz jest traktowane priorytetowo w wielu jurysdykcjach (np. Specjalny Zespół do Spraw Przemocy Domowej w Queensland czy Królewska Komisja do Spraw Przemocy w Rodzinie w stanie Wiktorii) – oraz stosowanie tego środka prawnego w przemyślany sposób, w starannie wybranych przypadkach, może również poprawić rentowność ekonomiczną takich nakazów, zwłaszcza w krótkiej perspektywie czasowej, w czasie, gdy najczęściej dochodzi do ich łamania i gdy koszty ponoszone przez rząd mogą przeważać nad korzyściami. Takie udoskonalenia mogą też zapewnić bardziej długofalowe i szerzej pojęte oszczędności, m.in. obniżenie pośrednich i niematerialnych kosztów ponoszonych przez ofiary przemocy domowej.

Artykuł pierwotnie ukazał się w: *Trends & issues in crime and criminal justice* no. 551. Canberra: Australian Institute of Criminology. Pobrane z: <https://www.aic.gov.au/publications/tandi/tandi551>.

Przedruk za zgodą pierwotnego wydawcy (Australian Institute of Criminology), tłumaczenie redakcyjne, niekonsultowane z wydawcą.

Tłumaczenie: Agnieszka Nowak-Młynikowska.

E-mail autorki: a.malinowskabizon.070@studms.ug.edu.pl.

BIBLIOGRAFIA

*Pozycje włączone do przeglądu systematycznego.

- Australian Bureau of Statistics. (2017). *Recorded crime – offenders, 2015-16. ABS cat. no. 4519.0*. Canberra: ABS. Pobrane z: <http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/cat/4519.0>.
- *Bell, M. E., Goodman, L. A. (2001). Supporting battered women involved with the court system. *Violence Against Women*, 7(12), 1377–1404.
- *Benitez, C. T., McNeil, D. E., Binder, R. L. (2010). Do protection orders protect? *The Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 38(3), 376–385.
- Berk, R. A., Campbell, A., Klap, R., Western, B. (1992). The deterrent effect of arrest in incidents of domestic violence: A Bayesian analysis of four field experiments. *American Sociological Review*, 57(5), 698–708.
- Booth, A., Sutton, A., Papaioannou, D. (2016). *Systematic approaches to a successful literature review*. Londyn: Sage.
- Boxall, H., Boyd, C., Dowling, C., Morgan, A. (w przygotowaniu). Understanding domestic violence incidents using crime script analysis. *Trends & issues in crime and criminal justice*. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- *Bulbeck, C., Kwitko, L., Stewart, A., Dower, J. (1997). *Characteristics of parties involved in domestic violence protection orders: An analysis of court and police data*. Criminology Research Council Report 29/94-5. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- *Burgess-Proctor, A. (2003). Evaluating the efficacy of protection orders for victims of domestic violence. *Women and Criminal Justice*, 15(1), 33–54

- *Carlson, M. J., Harris, S. D., Holden, G. W. (1999). Protective orders and domestic violence: Risk factors for re-abuse. *Journal of Family Violence*, 14(2), 205–226.
- *Carter, J. G., Grommon, E. (2016). Police as alert responders? Lessons learned about perceived roles and responses from pretrial GPS supervision of domestic violence defendants. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 10(4):paw009. <http://dx.doi.org/10.1093/police/paw009>.
- Cornish, D. B., Clarke, R. V. (2003). Opportunities, precipitators and criminal decisions: A reply to Wortley's critique of situational crime prevention. W: M. J. Smith, D. B. Cornish (red.), *Theory for practice in situational crime prevention* (s. 41–96). Nowy Jork, NY: Criminal Justice Press.
- *Crime and Misconduct Commission (CMC). (2005). *Policing domestic violence in Queensland: Meeting the challenges*. Brisbane: Crime and Misconduct Commission.
- Department of Social Services. (2010). *National plan to reduce violence against women and their children 2010–2022*. Canberra: Commonwealth Department of Social Services.
- Domestic Violence Legislation Working Group. (1999). *Model domestic violence laws*. Canberra: Commonwealth Attorney-General's Department.
- *Douglas, H., Fitzgerald, R. (2013). Legal processes and gendered violence: Cross-applications for domestic violence protection orders. *UNSW Law Journal*, 36(1), 56–87.
- *Douglas, H., Stark, T. (2010). *Stories from survivors: Domestic violence and criminal justice interventions*. Brisbane: University of Queensland.
- Dowling, C., Morgan, A., Boyd, C., Voce, I. (w przygotowaniu). *Policing domestic violence: A review of the evidence*. Research report. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- Farrington, D. P., Gottfredson, D. C., Sherman, L. W., Welsh, B. C. (2002). The Maryland Scientific Methods Scale. W: L. W. Sherman, D. P. Farrington, B. C. Welsh, D. L. MacKenzie (red.), *Evidence-based crime prevention* (s. 13–21). Nowy Jork, NY: Routledge.
- *Fischer, K., Rose, M. (1995). When “enough is enough”: Battered women's decision making around court orders of protection. *Crime & Delinquency*, 41(4), 414–429.
- *Her Majesty's Inspectorate of Constabulary. (2015). *Increasingly everyone's business: A progress report on the police response to domestic abuse*. Londyn. Her Majesty's Inspectorate of Constabulary.
- *Hester, M., Westmarland, N. (2005). *Tackling domestic violence: Effective interventions and approaches*. Londyn: Home Office.

- *Holmes, W. M. (1993). Police arrests for domestic violence. *American Journal of Police*, 12(4), 101–125.
- *Holt, V. L., Kernic, M. A., Lumley, T., Wolf, M. E., Rivara, F. P. (2002). Civil protection orders and risk of subsequent policereported violence. *Journal of the American Medical Association*, 288(5), 589–594.
- *Holt, V. L., Kernic, M. A., Wolf, M. E., Rivara, F. P. (2003). Do protection orders affect the likelihood of future partner violence and injury? *American Journal of Preventative Medicine*, 24(1), 16–21.
- *Home Office. (2013). *Evaluation of the pilot of domestic violence protection orders*. Research report 76. Londyn: Home Office. Pobrane z: <https://www.gov.uk/government/publications/evaluation-of-the-pilot-of-domestic-violenceprotection-orders>.
- *Horton, A. L., Simonidis, K. M., Simonidis, L. L. (1987). Legal remedies for spousal abuse: Victim characteristics, expectations, and satisfaction. *Journal of Family Violence*, 2(3), 265–279.
- *Isaac, N. E., Cochran, D., Brown, M. E., Adams, S. L. (1994). Men who batter: Profile from a restraining order database. *Archive of Family Medicine*, 3, 50–54.
- Jeffries, S., Bond, C. E.W, Field, R. (2013). Australian domestic violence protection order legislation: A comparative quantitative content analysis of victim safety provisions. *Current Issues in Criminal Justice*, 25(2), 627–643.
- Johnson, S. D., Tilley, N., Bowers, K. J. (2015). Introducing EMMIE: An evidence rating scale to encourage mixedmethod crime prevention synthesis reviews. *Journal of Experimental Criminology*, 11, 459–473.
- *Jordan, C. E., Pritchard, A. J., Duckett, D., Charnigo, R. (2010). Criminal offending among respondents to protective orders: Crime types and patterns that predict victim risk. *Violence Against Women*, 16(12), 1396–1411.
- *Kaci, J. H. (1992). A study of protective orders issued under California's domestic violence prevention act. *Criminal Justice Review*, 17(1), 61–76.
- *Kane, R. J. (2000). Police responses to restraining orders in domestic violence incidents: Identifying the custody threshold thesis. *Criminal Justice and Behavior*, 27(5), 561–580.
- *Kanuha, V. K., Ross, M. L. (2004). The use of temporary restraining orders (TROs) as a strategy to address intimate partner violence. *Violence and Victims*, 19(3), 343–356.
- *Keilitz, S. L., Hannaford, P. L., Efkehan, H. S. (1996). *Civil protection orders: The benefits and limitations for victims of domestic violence*. Williamsburg, VA: National Center for State Courts.
- Kelly, L., Sharp, N., Klein, R. (2014). *Finding the costs of freedom: How women and children rebuild their lives after domestic violence*. Londyn: Solace Women's Aid.

- *Kernsmith, P., Craun, S. W. (2008). Predictors of weapon use in domestic violence incidents reported to law enforcement. *Journal of Family Violence*, 23, 589–596.
- *Kinports, K., Fischer, K. (1993). Orders of protection in domestic violence cases: An empirical assessment of the impact of the reform statutes. *Texas Journal of Women and the Law*, 2, 163–276.
- *Kothari, C. L. i in. (2012). Protection orders protect against assault and injury: A longitudinal study of policeinvolved women victims of intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(14), 2845–2868.
- *Lewis, R., Dobash, R. P., Dobash, R. E., Cavanagh, K. (2000). Protection, prevention, rehabilitation or justice? Women’s use of the law to challenge domestic violence. *International Review of Victimology*, 7(1), 179–205.
- *Lloyd, S., Farrell, G., Pease, K. (1994). *Preventing repeated domestic violence: A demonstration project on Merseyside*. Crime Prevention Unit Series 49. Londyn: Home Office.
- *Logan, T. K., Shannon, L., Cole, J. (2007). Stalking victimization in the context of intimate partner violence. *Violence and Victims*, 22(6), 669–683.
- *Logan, T. K., Shannon, L., Walker, R. (2005). Protective orders in rural and urban areas: A multiple perspective study. *Violence Against Women*, 11(7), 876–911.
- *Logan, T. K., Walker, R. (2009). Civil protective order outcomes: Violations and perceptions of effectiveness. *Journal of Interpersonal Violence*, 24(4), 675–692.
- *Logan, T. K., Walker, R. (2010). Civil protective order effectiveness: Justice or just a piece of paper? *Violence and Victims*, 25(3), 332–348.
- *Logan, T. K., Walker, R., Hoyt, W. (2012). The economic costs of partner violence and the cost-benefit of civil protective orders. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(6), 1,137–1,154.
- *McFarlane, J., Malecha, A., Gist, J., Watson, K., Batten, E., Hall, I., Smith, S. (2004). Protection orders and intimate partner violence: An 18-month study of 150 black, hispanic, and white women. *American Journal of Public Health*, 94(9), 679–695.
- *Mears, D. P., Carlson, M. J., Holden, G. W., Harris, S. D. (2001). Reducing domestic violence revictimization: The effects of individual and contextual factors and type of legal intervention. *Journal of Interpersonal Violence*, 16(12), 1260–1283.
- *Meloy, J. R., Cowett, P. Y., Parker, S. B., Hofland, B., Friedland, A. (1997). Domestic protection orders and the prediction of subsequent criminality and violence toward protectees. *Psychotherapy*, 34(4), 447–458.
- *Migliore, C., Ziersch, E., Marshall, J. (2014). *Intervention orders and the intervention response model: Evaluation report 3 (statistical overview and outcome evaluation)*. Office of Crime Statistics and Research. Adelaide: South Australian Attorney-General’s Department.

- *Moore, E. (2002). *Not just court: Family violence in rural New South Wales: Aboriginal women speak out*. Wagga Wagga: Centre for Rural Social Research.
- Morgan, A., Boxall, H., Brown, R. (2018). Targeting repeat domestic violence: Assessing short-term risk of reoffending. *Trends & issues in crime and criminal justice*. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- *Natarajan, M. (2016). Police response to domestic violence: A case study of TecSOS mobile phone use in the London Metropolitan Police Service. *Policing*, 10(4), 378–390.
- *New South Wales Ombudsman. (2006). *Domestic violence: Improving police practice*. Sydney: NSW Ombudsman.
- Pawson, R. (2002). Evidence-based policy: The promise of ‘realist synthesis’. *Evaluation*, 8(3), 340–358.
- Pawson, R., Tilley, N. (1997). *Realistic evaluation*. Londyn: Sage.
- *Phillips, S. W., Gillham, J. (2010). Policing domestic violence: The significance of charging in the post-arrest decision making of police officers. *Partner Abuse*, 1(2), 200–219.
- *Phillips, S. W., Sobol, J. J. (2010). Twenty years of mandatory arrest: Police decision making in the face of legal requirements. *Criminal Justice Policy Review*, 21(1), 98–118.
- *Phillips, S. W., Varano, S. P. (2008). Police criminal charging decisions: An examination of post-arrest decisionmaking. *Journal of Criminal Justice*, 36, 307–315.
- *Poerio, L. (1991). *An evaluation of police training in handling domestic violence situations* (Master’s thesis). University of Adelaide, Australia.
- *Poynton, S., Stavrou, E., Marott, N., Fitzgerald, J. (2016). *Breach rate of apprehended domestic violence orders in NSW*. Bureau Brief no. 119. Sydney: NSW Bureau of Crime Statistics and Research.
- Queensland Police Service. (2017). *Operational procedures manual: Public edition*. 58.2. Brisbane: Queensland Police Service.
- *Ragusa, A. T. (2012). Rural Australian women’s legal help seeking for intimate partner violence: Women intimate partner violence victim survivors’ perceptions of criminal justice support services. *Journal of Interpersonal Violence*, 28(4), 685–717.
- *Rigakos, G. S. (1997). Situational determinants of police responses to civil and criminal injunctions for battered women. *Violence Against Women*, 3(2), 204–216.
- *Rigakos, G. S. (2002). *Peace bonds and violence against women: A three-site study of the effect of Bill C-42 on process, application and enforcement*. Ottawa: Justice Canada.

- Rosenthal, J. A. (1996). Qualitative descriptors of strength of association and effect size. *Journal of Social Service Research*, 21(4), 37–59.
- *Segrave, M., Wilson, D., Fitz-Gibbon, K. (2016). Policing intimate partner violence in Victoria (Australia), Examining police attitudes and the potential of specialisation. *Australian and New Zealand Journal of Criminology* advance online publication.
- *Sentencing Advisory Council. (2013). *Family violence intervention orders and safety notices: Sentencing for contravention monitoring report*. Melbourne: Victorian Sentencing Advisory Council.
- *Sentencing Advisory Council. (2015). *Sentencing for contravention of family violence intervention orders and safety notices: Second monitoring report*. Melbourne: State of Victoria, Sentencing Advisory Council.
- *State of Victoria. (2016). *Royal Commission into Family Violence: Report and recommendations, vol III*. Melbourne: State of Victoria. Pobrane: <https://www.vic.gov.au/familyviolence/royal-commission-report.html>.
- *Stewart, A. (2000). Who are the respondents of domestic violence protection orders? *Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 33(1), 77–90.
- *Tam, D. M.Y, Tutty, L. M., Zhuang, Z. H., Paz, E. (2016). Racial minority women and criminal justice responses to domestic violence. *Journal of Family Violence*, 31: 527–538.
- *Taylor, A., Ibrahim, N., Wakefield, S., Finn, K. (2015). *Domestic and family violence protection orders in Australia: An investigation of information sharing and enforcement: State of knowledge paper*. Landscapes 16. Alexandria: Australia's National Research Organisation for Women's Safety.
- *Taylor, E., Mackay, R. (2011). *BSAFE pilot project 2007-2010*. Goulburn: Women's Health Goulburn North East.
- *Trimboli, L., Bonney, R. (1997). *An evaluation of the NSW apprehended violence order scheme*. Sydney: NSW Bureau of Crime Statistics and Research.
- *Victorian Auditor-General's Office. (2009). *Implementing Victoria Police's code of practice for the investigation of family violence*. Melbourne: Victorian Auditor-General's Office.
- Victoria Police. (2014). *Code of practice for the investigation of family violence 3(2)*. Melbourne: Victoria Police.
- *Wan, A. M. (2000). Battered women in the restraining order process. *Violence Against Women*, 6(6), 606–632.

- *Wareham, M. (1993). *Police response to family violence in Victoria*. Proceedings of the Second National Conference on Violence. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- *Weisz, A. N., Tolman, R. M., Bennett, L. (1998). An ecological study of nonresidential services for battered women within a comprehensive community protocol for domestic violence. *Journal of Family Violence*, 13(4), 395–415.
- Wilcox, K. (2010). *Recent innovations in Australian protection order law: A comparative discussion*. Topic Paper 19. Sydney: Australian Domestic & Family Violence Clearinghouse, University of New South Wales.
- *Wolf, M. E., Holt, V. L., Kernic, M. A., Rivara, F. P. (2000). Who gets protection orders for intimate partner violence? *American Journal of Preventative Medicine*, 19(4), 286–291.
- *Young, M., Byles, J., Dobson, A. (2000). The effectiveness of legal protection in the prevention of domestic violence in the lives of young Australian women. *Trends & issues in crime and criminal justice* no. 148. Canberra: Australian Institute of Criminology. <https://aic.gov.au/publications/tandi/tandi148>.

PROTECTION ORDERS FOR DOMESTIC VIOLENCE – A SYSTEMATIC REVIEW

Protection orders are a common legal response to domestic violence which aim to prevent further re-victimisation by the perpetrator.

The current study systematically reviews research into the use and impact of protection orders, using the EMMIE framework (Effectiveness, Mechanisms, Moderators, Implementation and Economy). Meta-analysis is used to examine the overall effect of protection orders, while narrative synthesis is used to examine the underlying mechanisms and moderators of their effectiveness, their implementation and economic viability.

Protection orders are associated with a small but significant reduction in domestic violence. They appear to be more effective under certain circumstances, including when the victim has fewer ties to the perpetrator and a greater capacity for independence, and less effective for offenders with a history of crime, violence and mental health issues.

Cytowanie:

Dowling, Ch., Morgan, A., Hulme, S., Manning, M., Wong, G. (2022). Nakaz ochrony przed przemocą domową – przegląd systematyczny. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 21(1), 149–174.

Artykuł jest dostępny na licencji *Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska*.

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

FUNDUSZ
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.mis.gov.pl

Sfinansowano ze środków – Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości